

REGULACE LÉČIV

Kvantitativní telefonický výzkum mezi LÉKÁRNÍKY

Březen 2010 / Závěrečná zpráva z exkluzivního výzkumu pro SÚKL / Client Service Manager: Jan Lajka / Analyst: Iva Ryznerová / STEM/MARK, a.s.

OBSAH

Hlavní zjištění	strana 3
Realizátor projektu	strana 4
Východiska a parametry projektu	strana 5
Struktura vzorku	strana 6
Výsledková část	strana 7
Příloha: Dotazník	strana 19

Hlavní zjištění

Zdroje a využití informací o léčivých přípravcích

- Lékárníci čerpají informace o léčivých přípravcích zejména z AISLP (69 %). Následují odborné publikace včetně odborných časopisů, webové stránky firem nebo produktů, informace od reprezentantů a propagační materiály od farmaceutických firem, informace z dalších internetových zdrojů a školení a semináře.
- Internetové stránky www.sukl.cz zná naprostá většina lékárníků (95 %), jsou považovány za (spíše) přehledné a informace na nich za srozumitelné (80 %).
- Na webových stránkách SÚKL jsou vyhledávány v první řadě informace o stahovaných léčivech (34 %) a nežádoucích účincích či jiných závadách (34 %). Často jsou také využívány informace z oblasti legislativy (25 %), informace o registracích a nových přípravcích (21 %) a informace o cenách léčiv (19 %).
- Více než ¼ respondentů některé informace na stránkách SÚKL chybí: nejvíce spontánních stížností se týká nedostatečného informování o cenách a nedostatečné včasnosti informací a změn.
- Informační zpravodaj „Nežádoucí účinky léčiv“ zná 92 % dotázaných, 82 % jej považuje za zdroj objektivních odborných informací, které využívají ve své praxi.
- Lékový bulletin „Farmakoterapeutické informace“ zná 90 % dotázaných lékárníků, 73 % jej považuje za zdroj objektivních odborných informací, které využívají ve své praxi.

Hlášení nežádoucích účinků a závad v jakosti

- 60 % lékárníků se někdy setkalo s podezřením na nežádoucí účinek léčiva. Obvyklou reakcí je doporučení pacientovi, aby navštívil ošetřujícího lékaře (88 %).
- Dále třetina (z těch, kteří se setkali s podezřením) informuje držitele registrace, pětina hlásí do farmakovigilančního systému, desetina dává doporučení pacientovi (úprava dávkování dle příbalového letáku atd.) nebo přímo kontaktuje lékaře.
- Informace o bezpečnostním riziku nebo stažení léčiva získávají téměř všichni respondenti od SÚKL (95 %) a distributora (89 %). Dále od držitele registrace (51 %) a zdravotního rady (37 %). Od SÚKL dostávají informace nejčastěji e-mailem, od distributora na dodacím listě, od držitele registrace poštou nebo e-mailem a od zdravotního rady rovněž e-mailem.
- Preferovaným informačním kanálem od SÚKL je dle výpovědí lékárníků jednoznačně e-mail (91 %).

Regulace reklamy a další vyplývající ze zákona o reklamě

- Nepodstatná hodnota darů od držitelů registrací či zprostředkovatelů je pro více než polovinu lékárníků (56 %) částka do 1.500 Kč. Další téměř pětina (17 %) uvádí částku vyšší – do 15.000 Kč, výjimečně více. Ostatní dary nedostávají nebo odmítají odpovědět.
- Reklama je z hlediska informační hodnoty vnímána převážně jako nerelevantní kanál, nicméně zvyšuje zájem o nákup léčiv (60 %).

Realizátor projektu

Společnost STEM/MARK

- Jsme společností zkušených odborníků v marketingovém výzkumu a řídíme se přesvědčením, že kvalitní výzkum musí být dialog. Dialog mezi námi a klientem a dialog s našimi respondenty otevírají cestu k dobrému výzkumu. Dobrý výzkum je předpokladem úspěšného dialogu našeho klienta s jeho zákazníky. Nejlepší služby se rodí z otevřeného dialogu lidí. **Marketingový výzkum je dialog.**
- V letošním roce vstoupíme do šestnáctého roku existence. Během této doby jsme se stali jednou z předních společností v oblasti marketingového výzkumu na českém trhu.
- Poskytujeme služby na vysoké profesionální úrovni, prověřené na několika úrovních společnosti nezávislými orgány české asociace agentur pro výzkum trhu SIMAR a odpovídající standardům světové profesní organizace ESOMAR.
- Výzkumné série, rozsáhlý archiv dat pořízených ve vlastní režii a znalost prostředí nám umožňují znát odpovědi na některé otázky ještě dříve, než nám je klienti položí.
- Pomáháme zákazníkům správně porozumět výsledkům výzkumu a zvolit optimální marketingovou strategii vedoucí k úspěchu a k dosažení jejich cílů. Tím podporujeme jejich růst a zlepšování pozice na trhu.
- Je pro nás radost spolupracovat s těmi, kteří své práci rozumí.

Client Service Manager

Jan Lajka

- Vystudoval matematiku a statistiku na MFF UK. Ve výzkumu trhu pracuje 11 let. Specializuje se na výzkum v oblasti farmacie a zdravotnictví. Je garantem produktů RepMeter, SwitchMeter a PriceMeter.
- **Telefon:** 225 98 18
- **E-mail:** lajka@stemmark.cz

Senior Analyst

Iva Ryznerová

- **Telefon:** 225 98 38
- **E-mail:** ryznerova@stemmark.cz

STEM/MARK, a.s.

Na Hrázi 17/176, 180 00 Praha 8

Telefon: 225 98 68 11

Fax: 225 98 68 60

E-mail: Info@stemmark.cz

Web: <http://www.stemmark.cz>

IČO: 6185 9591, DIČ: CZ6185 9591

Bankovní spojení: UniCredit Bank ČR, Praha 1

Číslo účtu: 819 010 004 / 0400

Východiska a parametry projektu

Zadání projektu

Zadavatelem je Státní ústav pro kontrolu léčiv, organizace řízená Ministerstvem zdravotnictví.

V zájmu ochrany zdraví občanů je posláním ústavu

- zajistit, aby v ČR byla dostupná pouze farmaceuticky jakostní, účinná a bezpečná humánní léčiva,
- podílet se na tom, aby v ČR byly používány pouze bezpečné a funkční zdravotnické prostředky.

Cíle projektu

- Zjistit zdroje a využití informací o léčivých přípravcích
- Ověřit znalost a stav povinnosti hlášení nežádoucích účinků
- Ověřit znalost a stav povinnosti hlášení závady v jakosti
- Zjistit znalost a stav regulace reklamy a dalších regulací vyplývajících ze zákona o reklamě

Metoda projektu

- Kvantitativní telefonický výzkum (CATI)
- Více informací na www.cati.cz
- Rekrutační podmínka respondenta: magistr/a s VŠ vzděláním

Detaily terénního šetření

- Počet kompletních rozhovorů: 1 004
- Průměrná délka rozhovoru: 9,89 minut
- Dotazování bylo prováděno školenými operátory STEM/MARK pod neustálým dohledem supervize CATI studia
- Termín dotazování: 24. únor – 8. březen 2010

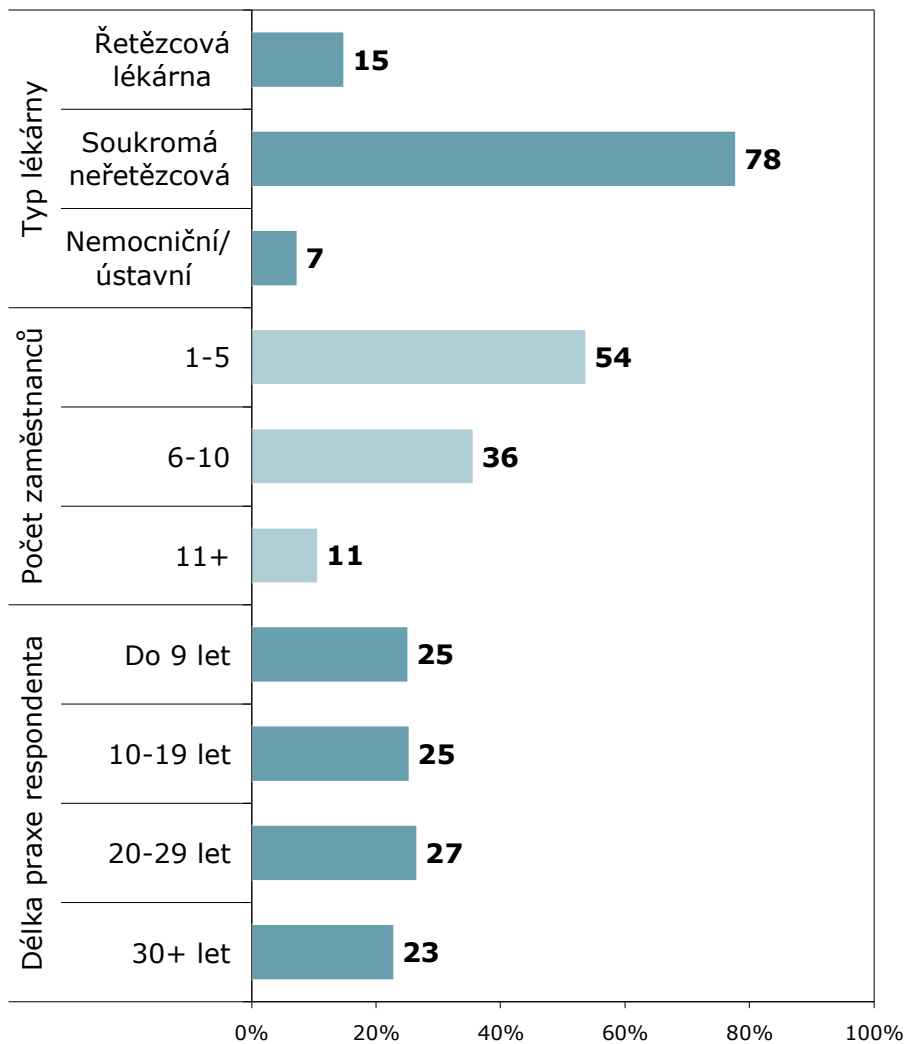
Kontrola datového souboru

- Data byla zpracována osvědčenými a neustále vyvíjenými postupy STEM/MARK plně respektující dohodnuté národní a mezinárodní standardy výzkumu trhu a veřejného mínění.
- Otevřené otázky byly před samotným pořízením dat zakódovány zkušenými analytiky.

Struktura vzorku

Struktura vzorku - 1

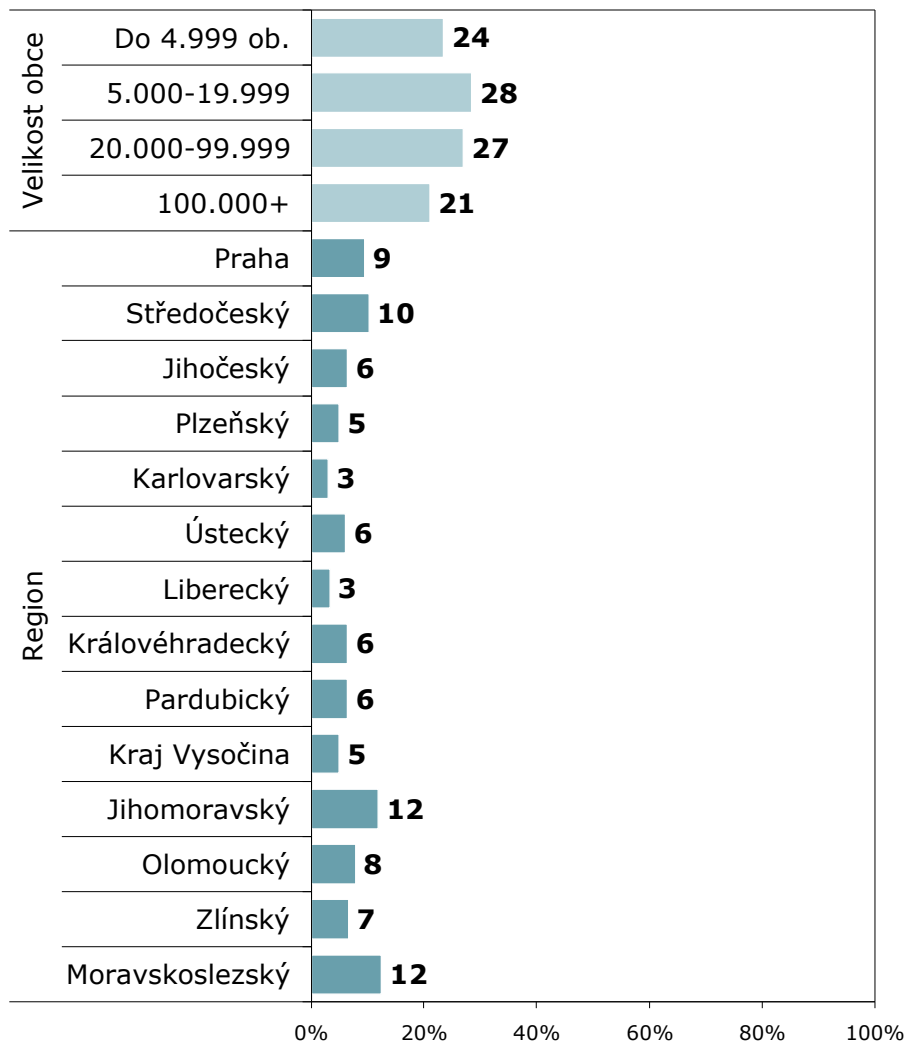
ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

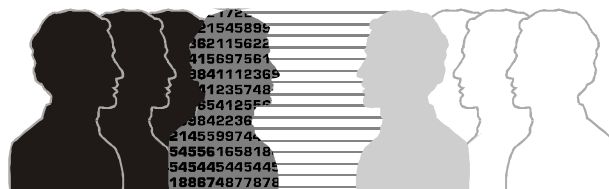
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Struktura vzorku - 2

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

VÝSLEDKOVÁ ČÁST

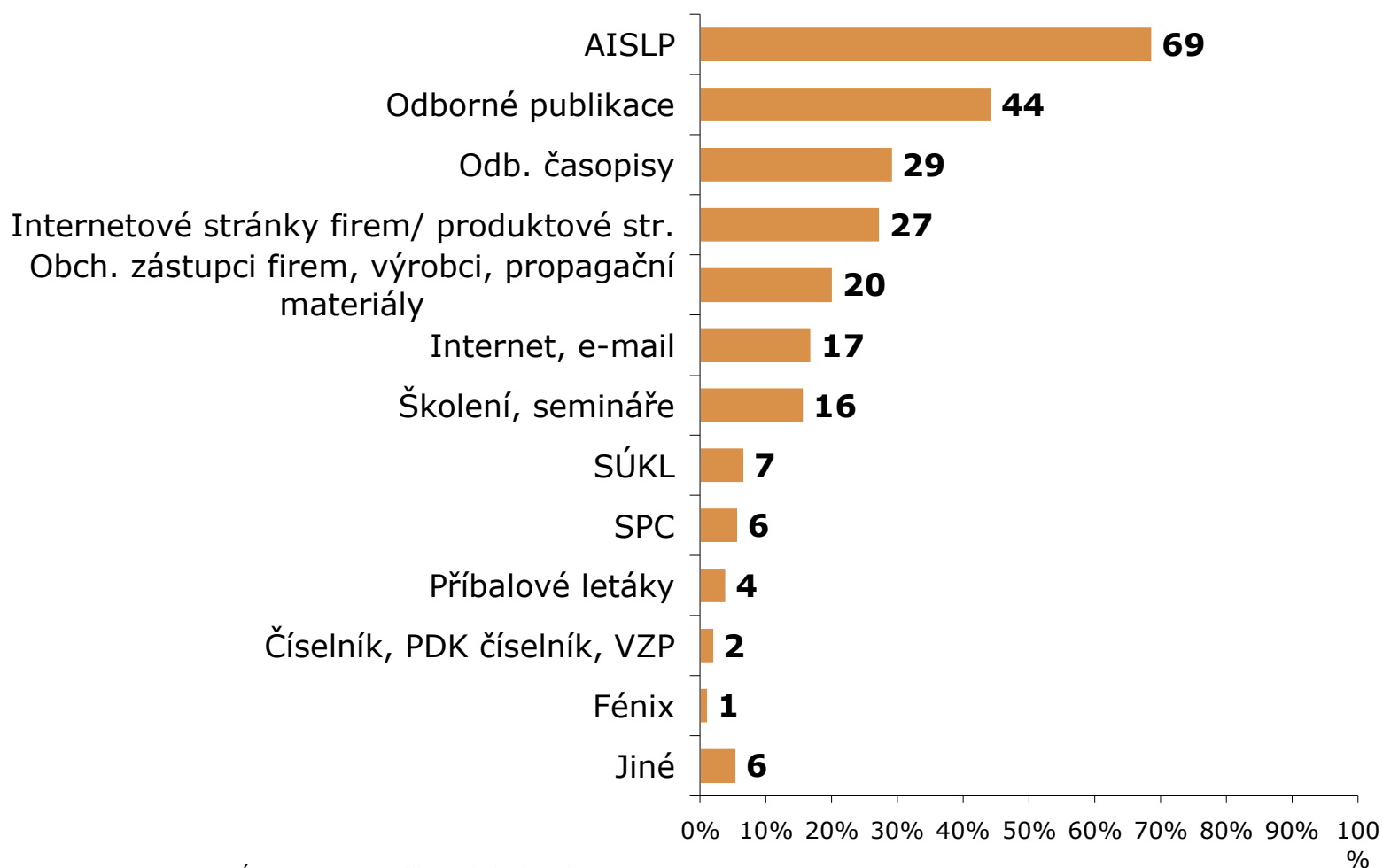
- graficky -

Informace o přípravcích: AISLP, odborné publikace a časopisy, www stránky firem/produktů

Uved'te, který zdroj informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, kteří odpovídali, n=758

POZNÁMKA: Otázka Q1, otevřená, možnost více odpovědí

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Nejvyhledávanější: stahované přípravky, NÚ, závady

Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/hledáte?

ZÁKLAD: Respondenti, kteří znají webové stránky SÚKL, n=955

POZNÁMKA: Otázka Q3, možnost více odpovědí

další zjištění:

respondenti **z nemocničních lékáren** častěji než ostatní vyhledávají informace o:

registraci léčiv, nových přípravků,
dostupnosti léku (výpadky, konec výroby),
a číselníky, databáze léčiv

(viz tabulková příloha)

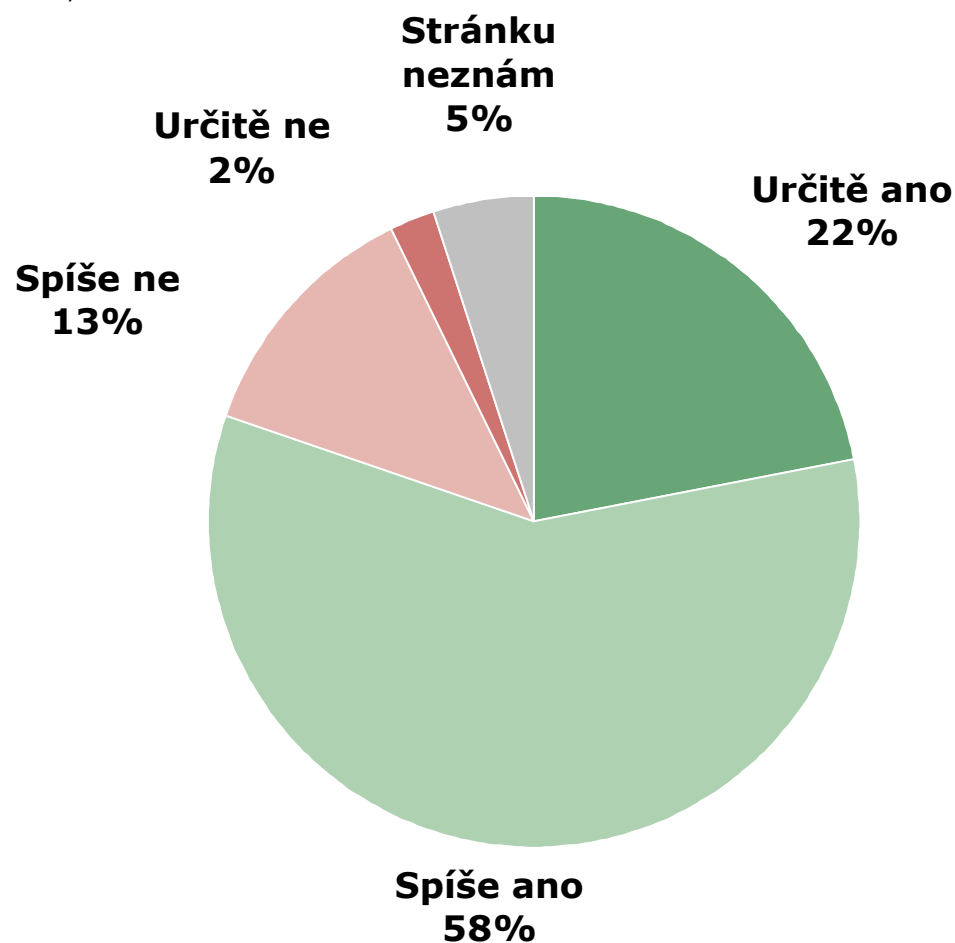
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Pro 80 % lékárníků je www.sukl.cz přehledná a informace srozumitelné (převažuje ale „spíše ano“)

Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zveřejněné informace srozumitelné?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

POZNÁMKA: Otázka Q2

další zjištění:

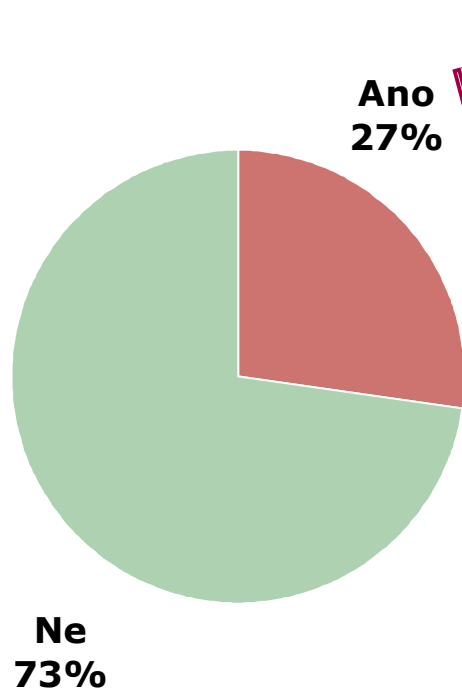
všichni respondenti z **nemocničních lékáren** stránky www.sukl.cz znají a významně více z nich (92 %) je s přehledností a srozumitelností stránek spokojeno (viz tabulková příloha)

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - Lékárníci, březen 2010

Cca 1/4 postrádá informace o cenách a o změnách

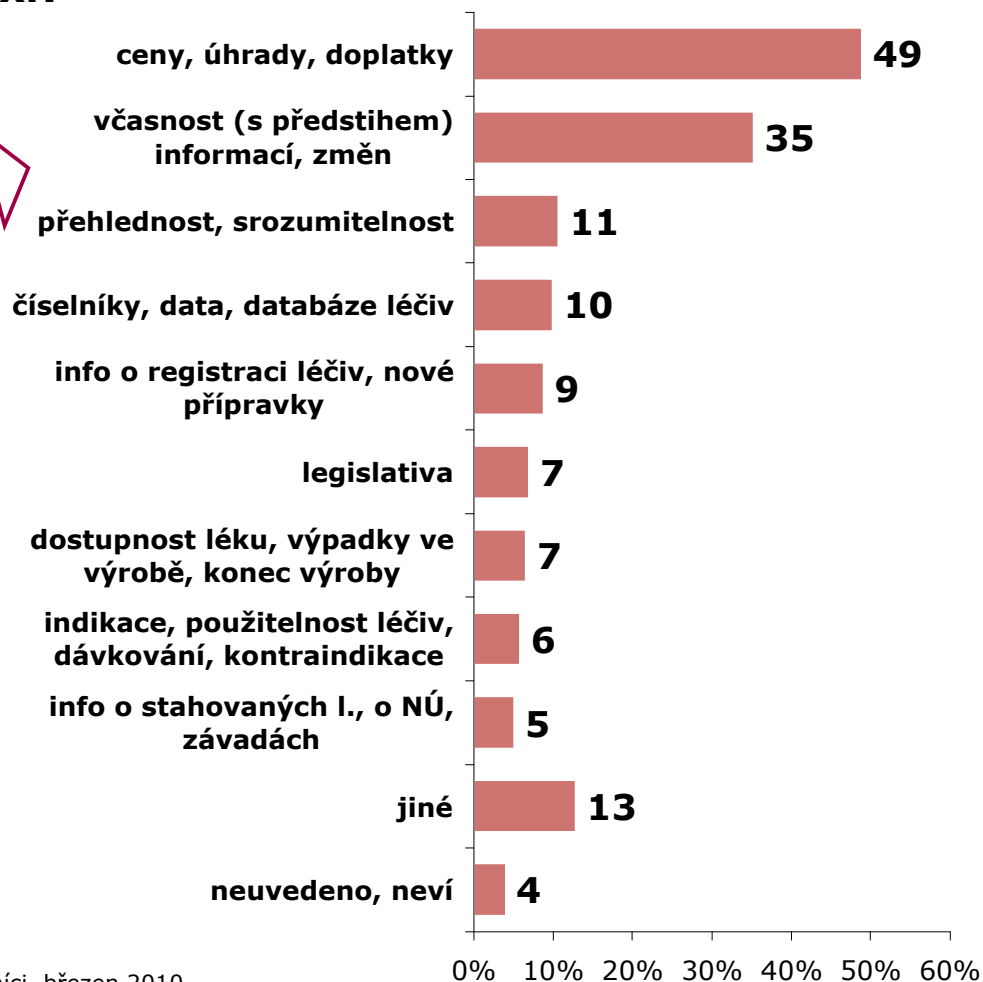
Chybí Vám dostupnost některých informací, připravovaných nebo schvalovaných SÚKL, které byste použil(a) ve své denní praxi?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004
POZNÁMKA: Otázka Q4a

O jaké informace se jedná?

ZÁKLAD: Respondenti, kterým chybí dostupnost informací, n=272
POZNÁMKA: Otázka Q4b, možnost více odpovědí

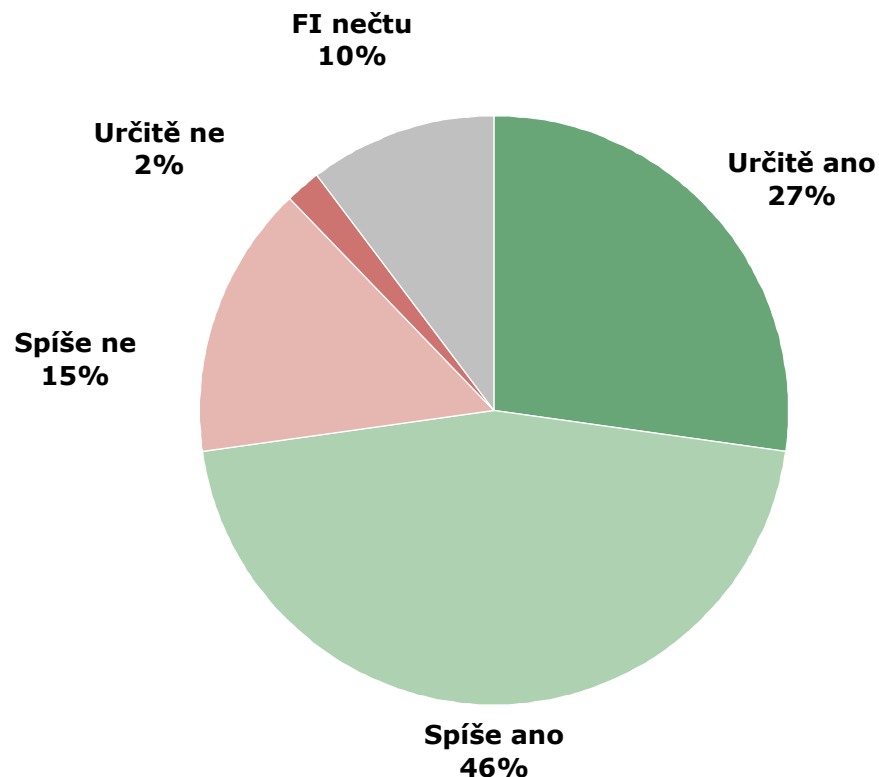

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv je v praxi užíván u 81 % lékárníků, lékový bulletin FI u 73 % lékárníků

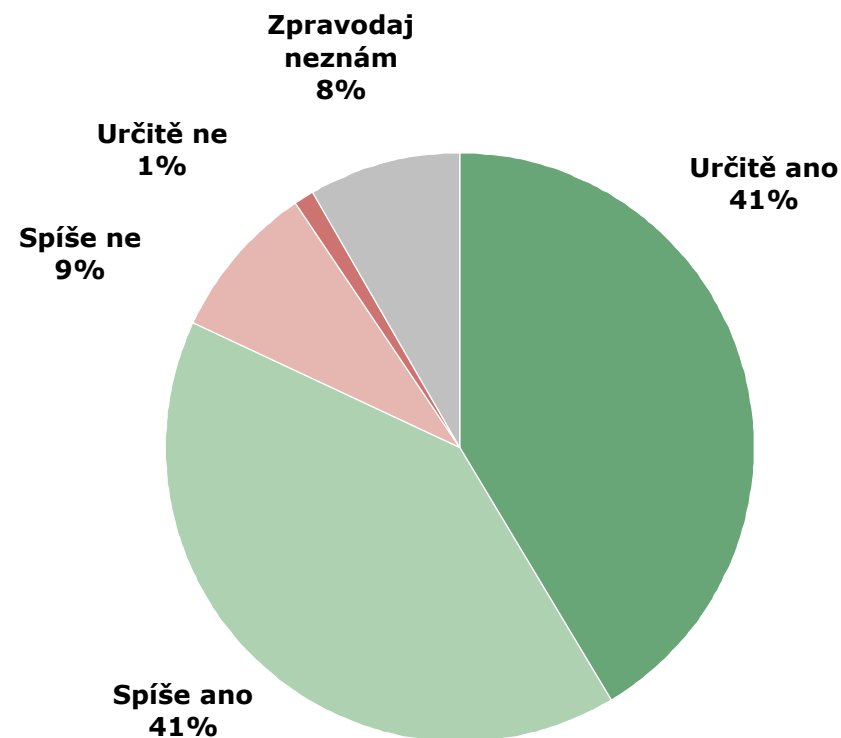
Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace (FI) vydávaný SÚKL, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004
POZNÁMKA: Otázka Q5

Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv vydávaný SÚKL za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

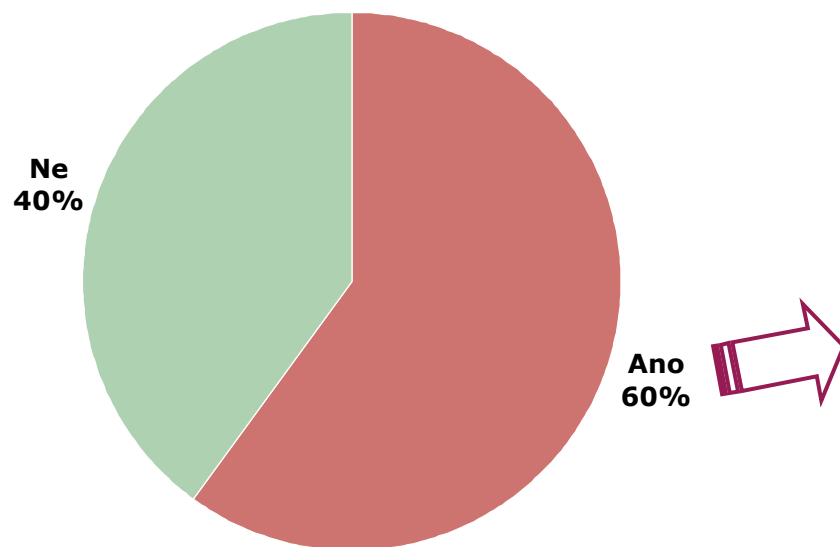
ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004
POZNÁMKA: Otázka Q6

60 % se setkalo s podezřením na NÚ -> doporučují návštěvu ošetřujícího lékaře

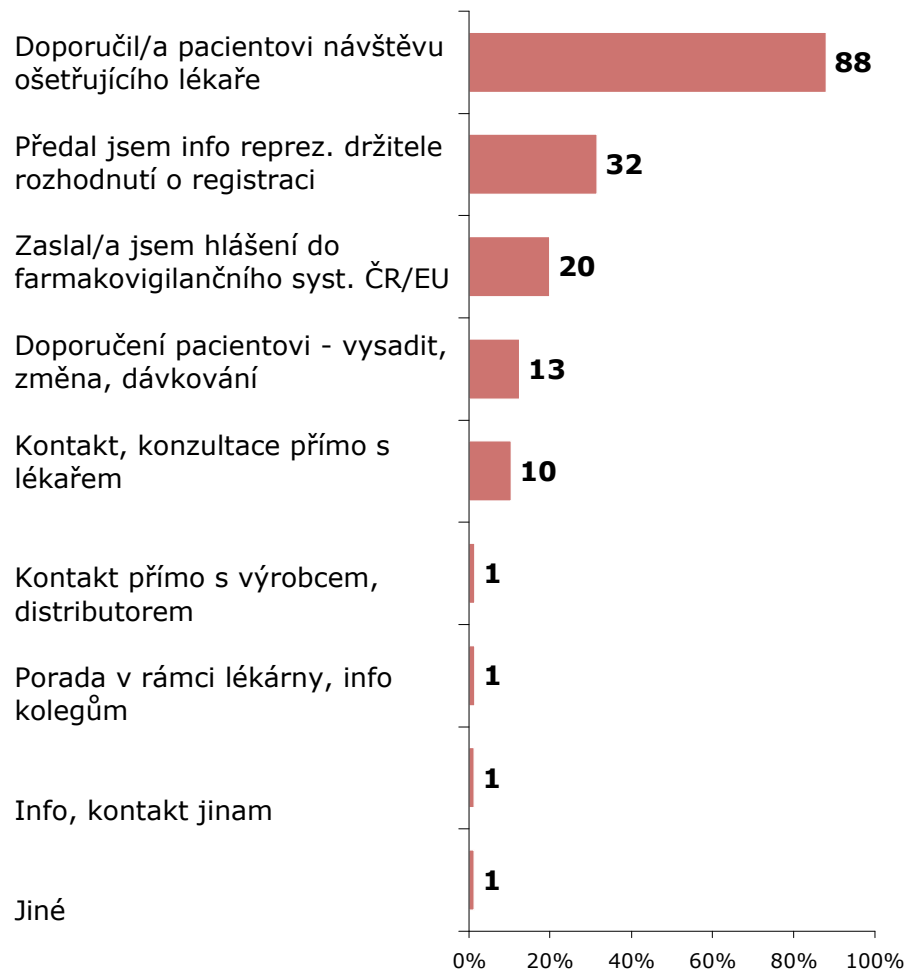
Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004
POZNÁMKA: Otázka Q7a

Jakým způsobem jste s touto informací/těmito informacemi naložil/a?

ZÁKLAD: Respondenti, kteří se setkali s podezřením na NÚ, n=603
POZNÁMKA: Otázka Q7b, možnost více odpovědí

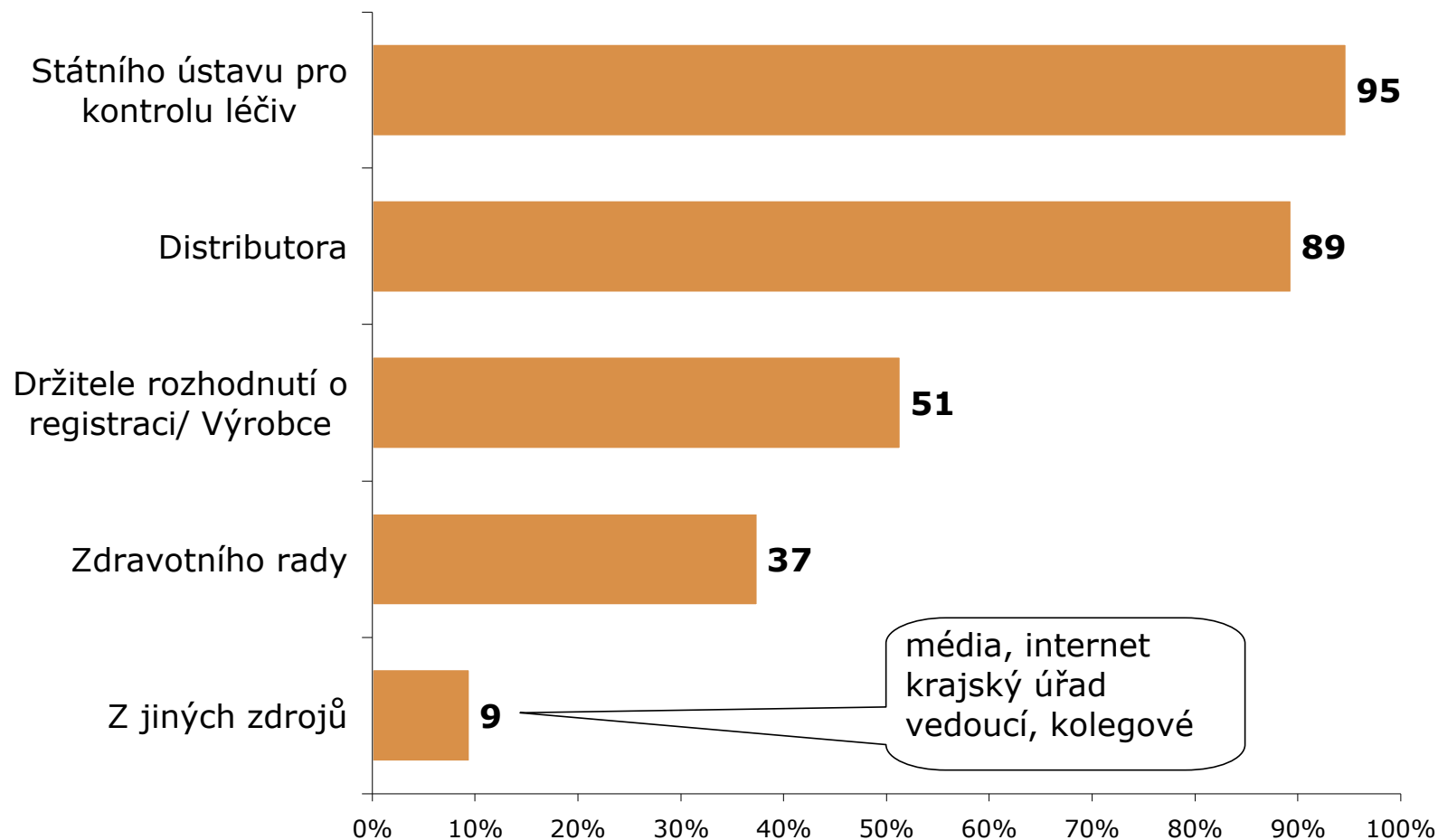

Nejčastější informace o stažení -> od SÚKL, distributora

Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti nejčastěji získáváte prostřednictvím...?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

POZNÁMKA: Otázka Q8a, možnost více odpovědí

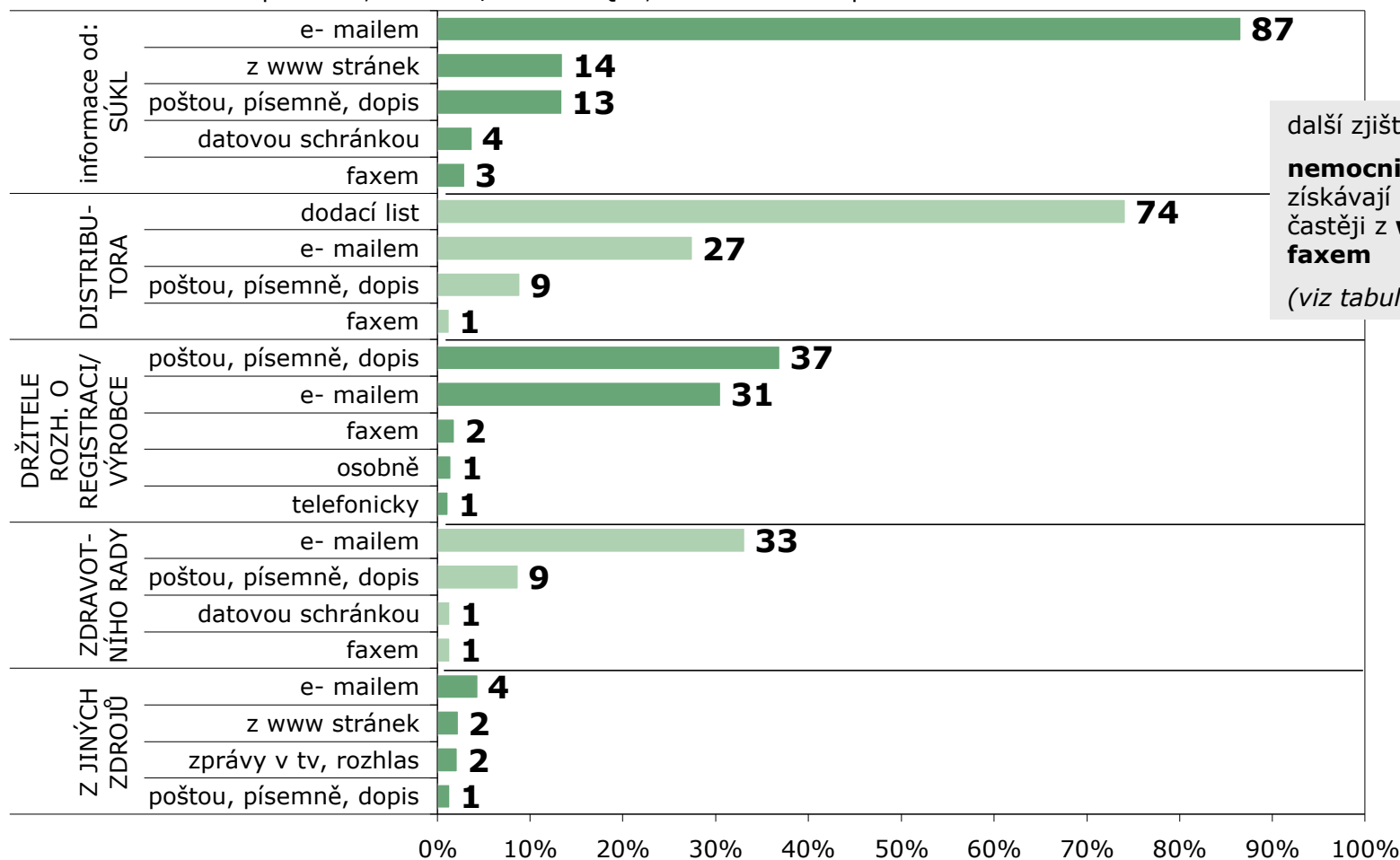

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Informace o stažení: e-mailem od SÚKL a na dodacím listě od distributora

Uvedl/a jste, že informace... získáváte prostřednictvím... Jakou formou tyto informace dostáváte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004 / Otázka Q8b, možnost více odpovědí

další zjištění:
nemocniční lékárny získávají informace **od SÚKL** častěji z **www. stránek** a **faxem**
(viz tabulková příloha)

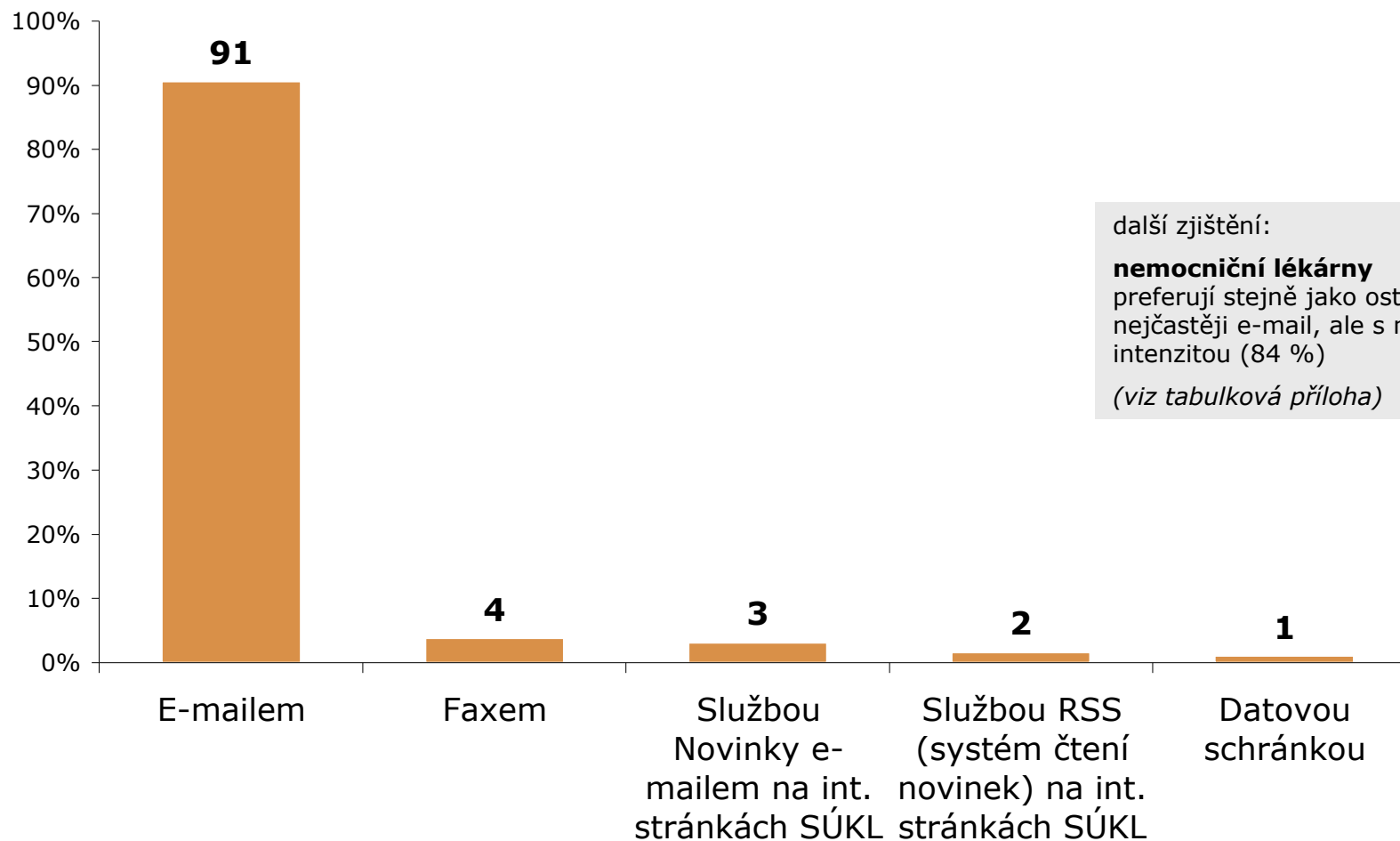
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Preferovaný informační kanál: e-mail

Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady v jakosti od SÚKL upřednostňují dostávat: ...

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

POZNÁMKA: Otázka Q9, jedna možná odpověď

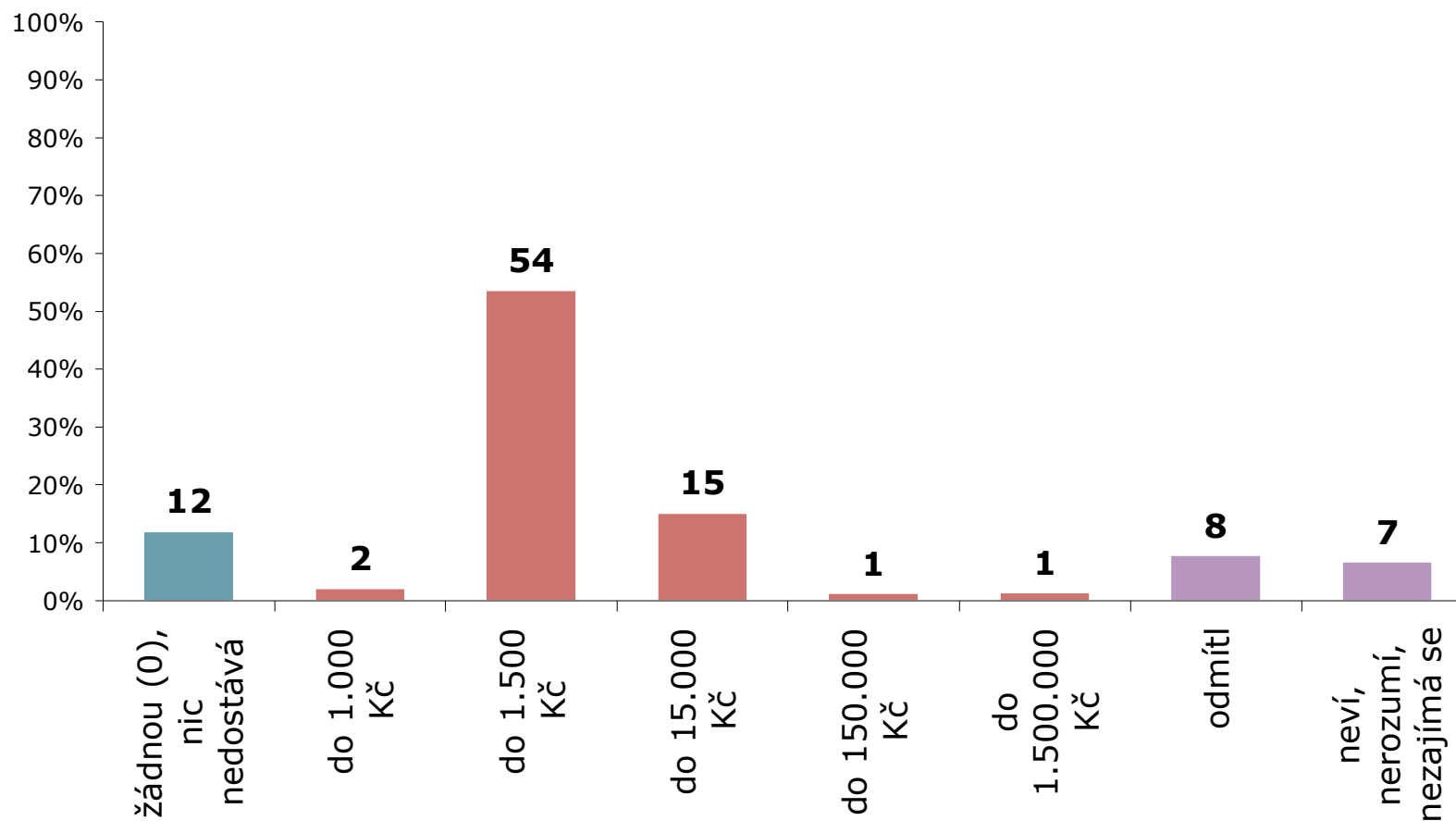
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Nejčastěji tolerovaná hodnota daru / darů = do 1.500 Kč

Jakou hodnotu všech darů či jiných výhod ze strany držitelů rozhodnutí o registraci, či zprostředkovatelů, v ročním úhrnu považujete za nepodstatnou?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

POZNÁMKA: Otázka Q10, jedna možná odpověď

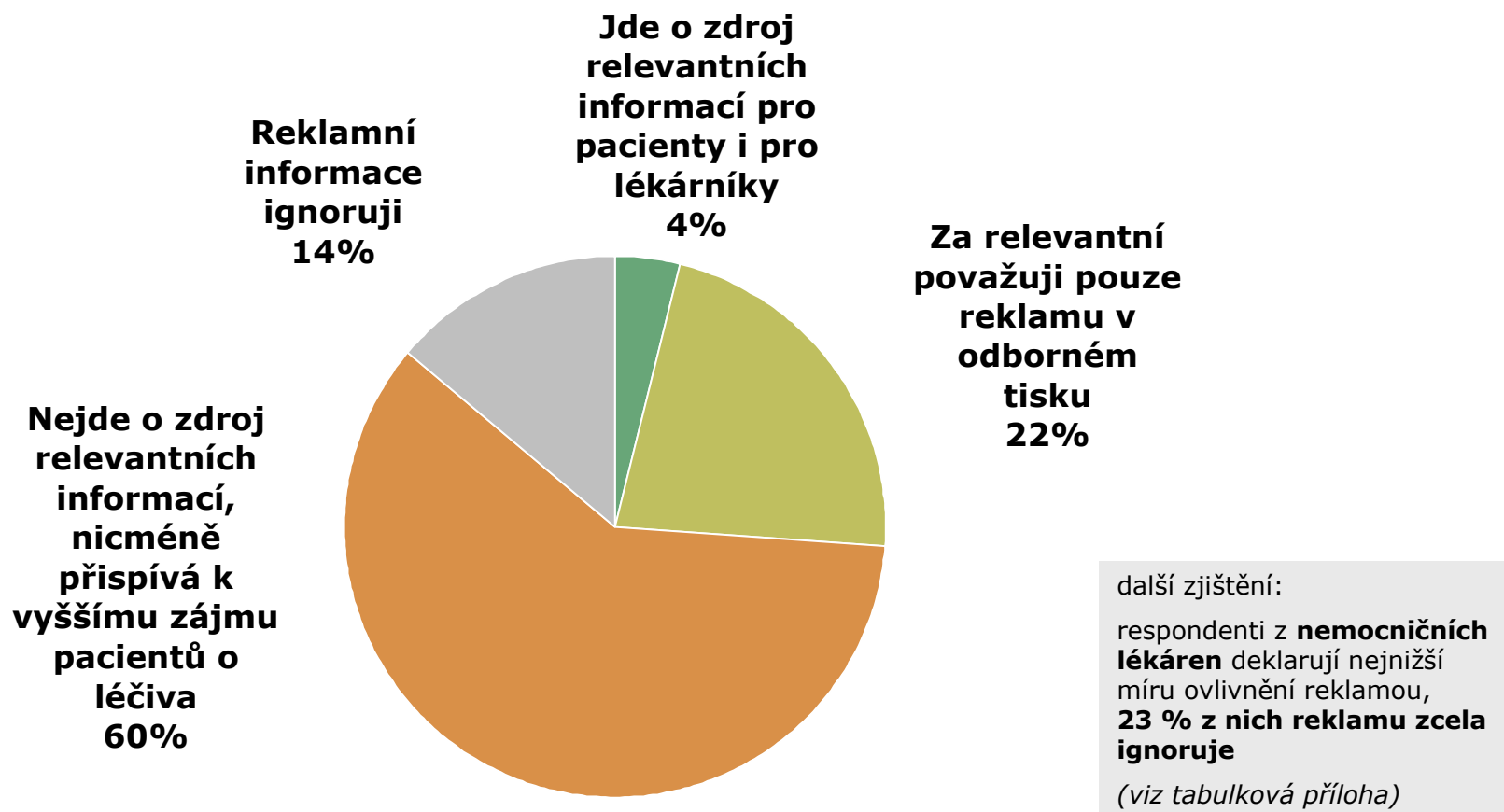
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Reklama není relevantním zdrojem informací pro lékárníky, ale posiluje zájem pacientů

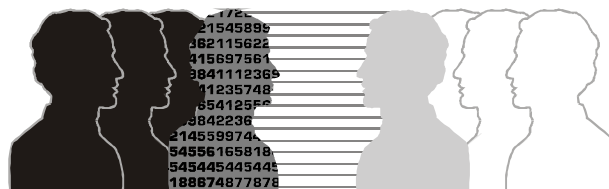
Jak validním zdrojem informací je pro Vás reklama?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004

POZNÁMKA: Otázka Q11

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

Příloha: Dotazník

Dotazník

Dotazník pro lékárníky

Dobrý den, jmenuji se _____ a volám jménem výzkumné agentury STEM/MARK. V současné době realizujeme výzkumný projekt týkající se postojů lékárníků k některým otázkám farmakoterapie. Projektu se účastní 1 000 lékárníků z celé České republiky a jeho hlavním cílem je poskytnout lékárníkům v této oblasti kvalitnější informační servis. Jde o stručný telefonický rozhovor netrvajících déle než 10 minut.

S1. Byl/a byste ochoten/a se tohoto projektu formou stručného rozhovoru rovněž zúčastnit?

- 1 ano
- 2 ne => požádejte o rozhovor jiného kolegu, kolegyni s VŠ vzděláním. POZN: snažte se, aby jste v každé lékárně našli vhodného respondenta, aby pracoviště, která odmítnou spolupráci, bylo co nejméně. Při odloženém hovoru zaznamenejte příjmení lékárníka, který Vám byl doporučen, aby další operátor mohl na Váš rozhovor navázat.

S2. Projekt je určen jen pro absolventy vysokých škol. Mohla bych si proto ověřit Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Pokyn: pouze 1 možnost

VŠ (titul Mgr., RNDr., PhDr.)	1
SŠ (farmaceutický asistent/ka/laborant)	2 => požádejte o rozhovor s kolegou s VŠ vzděláním a zapakujte úvod; jinak ukončete

Hlavní dotazník

1. Uveďte, který zdroj informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte
Možnost uvést až 3 zdroje.
 - a) Propagační materiály od farmaceutických firem
 - b) Odborné publikace
 - c) Sympózia, kongresy, semináře
 - d) Internetové stránky farmaceutických firem/produktové stránky
 - e) Souhryby údajů o přípravku, tj. SPC, schválené Státním ústavem pro kontrolu léčiv. Nejedná se o informace z příbalového letáku, ale o podrobnější informace určené pro odborníky, jaké např. naleznete na internetových stránkách SÚKL, nebo v AISLP.
 - f) jiné, jaké specifikujte:.....
2. Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zveřejněné informace srozumitelné? (zvolte jednu z odpovědí)
1 možná odpověď.

a) Určitě ano	Jděte na ot. 3
b) Spíše ano	Jděte na ot. 3
c) Spíše ne	Jděte na ot. 3
d) Určitě ne	Jděte na ot. 3
e) Stránku neznám	Jděte na ot. 4a
3. Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/hledáte?
Vymenujte tři hlavní typy informací.
 - 1.....
 - 2.....
 - 3.....

- 4a. Chybí Vám dostupnost některých informací, připravovaných nebo schvalovaných SÚKL, které byste použil/a ve své denní praxi?
 - a) Ano Jděte na ot. 4b
 - b) Ne Jděte na ot. 5

- 4b. Uvedl/a jste, že Vám chybí dostupnost některých informací, připravovaných nebo schvalovaných SÚKL. O jaké informace se jedná?
.....

5. Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace (FI) vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?
1 možná odpověď. Předčítejte.
 - a. Určitě ano
 - b. Spíše ano
 - c. Spíše ne
 - d. Určitě ne
 - e. FI nečtu – tuto možnost nenapovídejte

6. Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?
1 možná odpověď.
 - a. Určitě ano
 - b. Spíše ano
 - c. Spíše ne
 - d. Určitě ne
 - e. Zpravodaj neznám – tuto možnost nenapovídejte

- 7a. Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?
1 možná odpověď.
 - a. Ne Jděte na ot. 7b
 - b. Ano Jděte na ot. 8a

- 7b. Jakým způsobem jste s touto informací/těmito informacemi naložil/a?
Možnost více odpovědí. Předčítejte.
 - a. Zaslal/a jsem hlášení do farmakovigilančního systému ČR/EU
 - b. Předal jsem informaci reprezentantovi držitele rozhodnutí o registraci
 - c. Doporučil/a jsem pacientovi návštěvu ošetřujícího lékaře
 - a. Jiný úkon, specifikujte:.....

- 8a. Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti nejčastěji získáváte prostřednictvím...?
Možnost více odpovědí. Předčítejte.
 - a. Zdravotního rady
 - b. Státního ústavu pro kontrolu léčiv
 - c. Distributora
 - d. Držitele rozhodnutí o registraci/Výrobce
 - e. Z jiných zdrojů, specifikujte:.....

- Pokyn: Otázku 8b pokládejte pro každý ze zdrojů uvedených v ot. 8a.*
- 8b. Uvedl/a jste, že informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady získáváte prostřednictvím... předčítejte jednotlivé uvedené možnosti z ot. 8a. Jakou formou tyto informace dostáváte?
Možnost více odpovědí. Předčítejte.
 - a. e- mailem
 - b. datovou schránkou
 - c. Faxem
 - d. Jinou, specifikujte:.....

Dotazník

9. Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady v jakosti od SÚKL upřednostňují dostávat ... Předčítejte. 1 možná odpověď.

- b. Datovou schránkou
- c. e-mailem
- d. Pomocí služby Novinky e-mailem na internetových stránkách SÚKL
- e. Pomocí služby RSS (systém čtení novinek) na internetových stránkách SÚKL
- f. Faxem

10. Jakou hodnotu všech darů či jiných výhod ze strany držitelů rozhodnutí o registraci, či zprostředkovatelů, v ročním úhmu považujete za nepodstatnou?

1 možná odpověď. Předčítejte.

- a. do 1 500 Kč
- b. do 15 000 Kč
- c. do 150 000 Kč
- d. do 1 500 000 Kč
- e. jinou hodnotu, specifikujte v Kč.....

11. Jak validním zdrojem informací je pro Vás reklama?

1 možná odpověď. Předčítejte.

- a. Jde o zdroj relevantních informací pro pacienty i pro lékárníky
- b. Za relevantní považují pouze reklamu v odborném tisku
- c. Nejde o zdroj relevantních informací, nicméně přispívá k vyššímu zájmu pacientů o léčiva
- d. Reklamní informace ignorují

Na závěr ještě několik doplňujících sociodemografických údajů:

S1 V jakém typu lékárny pracujete?

1 možná odpověď.

Řetězcová lékárna (tzn. vlastník provozuje více lékáren)	1
Soukromá neřetězcová lékárna	2
Nemocniční/ústavní lékárna	3
Lékárna v nákupním centru	4

S2 Kolik zaměstnanců má Vaše lékárna? Uveďte prosím celkový počet (tj. dohromady všichni magistři, farmaceutičtí asistenti a sanitáři). Vypište.

.....

S3 Jaká je délka Vaší praxe v letech? Vypište.

.....

S4 Zaznamenejte pohlaví respondenta:

Muž	1
Žena	2

S5 V jakém regionu pracujete?

Praha	1
Středočeský	2
Jihočeský	3
Plzeňský	4
Karlovarský	5
Ústecký	6
Liberecký	7
Královéhradecký	8
Pardubický	9
Vysočina	10
Jihomoravský	11
Olomoucký	12
Zlínský	13
Moravskoslezský	14

S6 Jaká je velikost města, kde pracujete?

Obec do 999 obyvatel	1
Obec s 1 000 – 1 999 obyvateli	2
Obec s 2 000 – 4 999 obyvateli	3
Město s 5 000 – 19 999 obyvateli	4
Město s 20 000 – 99 999 obyvateli	5
Velkoměsto nad 100 000 obyvatel	6

S7 Kolik je Vám prosím let?

.....

Děkujeme Vám za rozhovor.